

Wyrok z dnia 14 września 2007 r.

III UK 24/07

Członek zarządu spółki handlowej, ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe spółki na podstawie art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.), nie może skutecznie bronić się zarzutem, że we właściwym czasie złożył wniosek o ogłoszenie upadłości spółki, jeżeli prawomocnym wyrokiem został skazany za przestępstwo przewidziane w art. 586 Kodeksu spółek handlowych.

Przewodniczący SSN Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Sędziowie SN: Zbigniew Hajn, Romualda Spyt.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 14 września 2007 r. sprawy z odwołania Waldemara P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w R. z udziałem zainteresowanego Józefa Ł. o zapłatę składek, na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 14 listopada 2006 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną .

U z a s a d n i e n i e

Decyzjami z dnia 24 lutego 2005 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w R. stwierdził, że Waldemar P. i Józef Ł., jako byli członkowie zarządu Przedsiębiorstwa Remontowo-Montażowego „B.” Spółki z o.o. w S. są odpowiedzialni solidarnie za zaległości Spółki w kwocie 493.206,96 zł z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Odwołania wnioskodawców od tej decyzji zostały oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Radomiu z dnia 29 grudnia 2005 r. [...]. Sąd ustalił, że wnioskodawcy w 2000 r. byli członkami zarządu Spółki

„B.” w S. Od stycznia 2000 r. Spółka nie regulowała zobowiązań wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Urzędu Skarbowego i innych wierzycieli. W dniu 17 kwietnia 2000 r. wnioskodawcy działając w imieniu Spółki sprzedali część jej majątku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 21 lipca 2000 r. wszczął egzekucję zaległości składowych za okres od stycznia 2000 r. do maja 2000 r. z rachunku bankowego Spółki. Zarząd Spółki złożył w dniu 28 lipca 2000 r. wniosek o upadłość Spółki, która została ogłoszona przez Sąd Rejonowy w Radomiu w dniu 15 listopada 2000 r. Zgłoszona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wierzytelność nie została zaspokojona z masy upadłości. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Radomiu z dnia 15 grudnia 2002 r. postępowanie upadłościowe zostało ukończone. Wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2006 r. Sąd Rejonowy w Radomiu w postępowaniu karnym uznał Waldemara P. i Józefa Ł. za winnych tego, że w okresie od 15 czerwca 2000 r. do 28 lipca 2000 r. w S. działając wspólnie i w porozumieniu, będąc członkami zarządu Przedsiębiorstwa Remontowo-Montażowego „B.” Spółki z o.o. z siedzibą w S., nie zgłosili wniosku o upadłość Spółki, mimo powstania warunków uzasadniających według przepisów jej upadłość. Oceniając ten stan faktyczny Sąd uznał, że obaj wnioskodawcy odpowiadają za zobowiązania Spółki z tytułu składek na podstawie art. 116 § 1 i § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.). Zgodnie z tymi przepisami członkowie zarządu spółki odpowiadają solidarnie za zobowiązania spółki, które powstały w czasie pełnienia przez nich tych funkcji w przypadku bezskuteczności egzekucji wobec spółki. Wnioskodawcy pełnili funkcje prezesa i wiceprezesa zarządu, a egzekucja i postępowanie upadłościowe nie doprowadziły do zaspokojenia wierzyciela. Podnieszone przez nich argumenty, że wniosek o ogłoszenie upadłości złożyli we właściwym terminie nie zasługują na uwzględnienie, gdyż prawomocny wyrok skazujący ma moc wiążącą.

Po rozpoznaniu apelacji wnioskodawcy Waldemara P. od tego wyroku Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 14 listopada 2006 r. [...] oddalił apelację. Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowe ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i podzielił jego pogląd prawny. Opierając się na opinii biegłego złożonej w sprawie karnej Sąd Apelacyjny ustalił, że począwszy od 31 maja 2000 r. majątek Spółki nie pokrywał zobowiązań. Zgodnie z art. 5 obowiązującego do dnia 30 września 2003 r. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (jednolity tekst: Dz.U. z 1991 r.

Nr 118, poz. 512 ze zm.) przedsiębiorca jest zobowiązany nie później niż w terminie dwóch tygodni od zaprzestania płacenia długów, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości. W przypadku Spółki termin ten upływał 14 czerwca 2000 r. Wnioskodawcy nie zgłosili takiego wniosku we właściwym czasie i w ten sposób pozbawili Zakład Ubezpieczeń Społecznych możliwości zaspokojenia swoich roszczeń.

Od tego wyroku wnioskodawca Waldemar P. złożył skargę kasacyjną i opierając ją na obu podstawach wymienionych w art. 398³ § 1 k.p.c. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Radomiu do ponownego rozpoznania. Jako pierwszą podstawę skargi wskazał naruszenie przepisów postępowania - art. 5 k.p.c., art. 233 § 1 i § 2 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, przez błędne przyjęcie, że wniosek o ogłoszenie upadłości nie został zgłoszony we właściwym czasie, a także art. 11 k.p.c., przez pominięcie faktu, że w sentencji wyroku karnego nie ma mowy o tym, że wniosek o ogłoszenie upadłości nie został zgłoszony we właściwym czasie. Drugą podstawą skargi jest naruszenie prawa materialnego, przez błędną wykładnię art. 116 § 1 pkt 1a Ordynacji podatkowej. W uzasadnieniu tego ostatniego zarzutu podniósł, że Sądy obu instancji przyjęły niejako automatycznie, że „czasem właściwym” do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w rozumieniu tego przepisu jest okres dwóch tygodni przewidziany w Prawie upadłościowym. Ocena „właściwego czasu” powinna być zdaniem skarżącego dokonywana indywidualnie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Bezzasadne są zarzuty naruszenia przepisów postępowania. Przepis art. 5 k.p.c. dotyczy udzielania przez sąd wskazówek co do czynności procesowych. W uzasadnieniu skargi nie zostało wskazane, że wskazówki takie nie zostały udzielone i że ich ewentualny brak mógł mieć jakikolwiek wpływ na wynik sprawy. Nie wykazano także, aby uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie odpowiadało regułom określonym w art. 328 § 2 k.p.c. Uzasadnienie to zawiera wszystkie wymagane tym przepisem elementy, a nawet gdyby wystąpiły uchybienia, to nie mogły one mieć wpływu na wynik sprawy, skoro uzasadnienie sporządzone jest po jej rozstrzygnięciu. Naruszenie przepisu art. 233 k.p.c. nie może być w ogóle podstawą skargi kasacyjnej, gdyż

zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów

Przepis art. 11 k.p.c. również nie został przez Sąd Apelacyjny naruszony. Stawowi on w zdaniu pierwszym, że ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Dla Sądu Apelacyjnego było więc wiążące to, że wnioskodawca popełnił przestępstwo przewidziane w art. 586 Kodeksu spółek handlowych. Na podstawie tego przepisu karze podlega ten, kto, będąc członkiem zarządu spółki albo likwidatorem, nie zgłasza wniosku o upadłość spółki handlowej pomimo powstania warunków uzasadniających według przepisów upadłość spółki. Jest to przestępstwo formalne polegające na zaniechaniu wystąpienia z wnioskiem o wszczęcie postępowania upadłościowego wbrew wynikającemu z przepisów obowiązku. Przepis art. 5 Prawa upadłościowego nakładał obowiązek zgłoszenia wniosku o upadłość w terminie dwóch tygodni od zaprzestania płacenia długów. Dla bytu przestępstwa z art. 586 Kodeksu spółek handlowych nie jest wystarczające samo niedochowanie lub przekroczenie tego terminu, muszą także istnieć warunki uzasadniające upadłość spółki. Występują one wówczas, gdy zaprzestanie płacenia długów ma charakter trwały, a zadłużenie jest nadmierne w stosunku do majątku spółki. Wnioskodawca został skazany za to, że dopuścił się zawinionego zaniechania określonego w powołanym przepisie, a zaniechanie to trwało od 15 czerwca 2000 r. do 28 lipca 2000 r. Uznanie winy wnioskodawcy oznacza, że w warunkach finansowych Spółki miał on obowiązek zgłosić wniosek o upadłość najpóźniej do dnia 14 czerwca 2000 r. W postępowaniu karnym, w którym wymagane jest wykazanie winy, zastosowano wobec wnioskodawcy kryteria indywidualne. Gdyby stosować automatycznie termin określony w Prawie upadłościowym, należałoby uznać, że obowiązek zgłoszenia wniosku o upadłość powstał już w lutym 2000 r., gdyż Spółka zaprzestała płacenia długów z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne w styczniu 2000 r. Związanie wyrokiem karnym skazującym w niniejszej sprawie na podstawie art. 11 k.p.c. obejmowało ustalenie, że wnioskodawca nie zgłosił wniosku o upadłość Spółki w czasie, gdy po jego stronie powstał taki obowiązek.

W oparciu o to wiążące ustalenie Sąd Apelacyjny słusznie uznał, że wnioskodawca jako członek zarządu Spółki odpowiada za jej zobowiązania z tytułu składek na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej. Przepis ten w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2003 r. stanowił, że za zaległości podatkowe spółki z

ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej i spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, chyba że członek zarządu wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające upadłości (postępowanie układowe) albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, bądź też wskaże on mienie, z którego egzekucja jest możliwa. Warunkiem odpowiedzialności członka zarządu jest bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce i ten warunek został spełniony. Uwolnienie się od odpowiedzialności może nastąpić w przypadku wykazania okoliczności, o których mowa w tym przepisie, między innymi wykazania, że we właściwym czasie został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości. Określenie „we właściwym czasie” oznacza czas, w którym powstał obowiązek zgłoszenia wniosku o upadłość. W tej sprawie fakt niezgłoszenia wniosku we właściwym czasie został przesądzony w wyroku karnym skazującym i w tym zakresie nie mogły być prowadzone dowody przeciwnie. Członek zarządu spółki prawa handlowego, ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe spółki na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, nie może skutecznie bronić się zarzutem, że we właściwym czasie zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości spółki, jeżeli prawomocnym wyrokiem został skazany za przestępstwo przewidziane w art. 586 Kodeksu spółek handlowych. Zarzut błędnej wykładni art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej okazał się więc nieuzasadniony.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną.

=====